

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO: LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA ST. 5. — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L. Za inozemstvo 10 L.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima

UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Nemške čete zauzele Smolensk ter razširile prodor v Stalinovi črti pri Vitebsku

Na ostalih odsekih se nadaljujejo borbe velikega obsega

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 18. jul. Vrhovno vojno poveljništvo je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Ogromne bojne akcije na vzhodni fronti potekajo na vseh odsekih v našo korist.

Nemci v Smolensku

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 19. jul. s. Vrhovno poveljstvo nemških oboroženih sil je objavilo snodi naslednje izredno vojno poročilo:

Prodor skozi močno utrjeno Stalinovo črto med Mogilovom in Vitebskim se je razširil preko Smolenska. Sovražnik je Smolensk odločno branil, a vendar je bilo mesto 16. julija zavzeto. Vsi poskusi sovražnika, da bi se mesta znova polastil, so se izjalovili.

Berlin, 19. julija. d. Kakor je bilo v noči od petka na soboto javljeno s merodajnega nemškega mesta, je imela nemška armada pri zavzetju Smolenskega izredno majhne izgube. Smolensk, ki leži ob Dnjepu in tvori glavno mesto obsežne pokrajine, predstavlja hkrati tudi zelo važno železniško križišče. Smolensk je poslednje večje mesto na poti od zapada proti Moskvi. Glede vsestranskega velikega pomena Smolenska so sovjetske čete mesto tudi branile z uporabo vseh svojih vojaških sil. Nemškim četam pa je tu uspelo sleherni sovražni odpor zlomiti ter prizadejati sovražnika najbolj krvave izgube.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 19. julija. s. Službeno je bilo objavljeno: Ofenzivna finske vojske na področju ob Ladoga jezera, ki se je pričela 10. julija, se je zaključila z velikim uspehom. Po prvih lokalnih uspehih so finske čete sedaj prodrele na vsej fronti. Presekale so zvezo sovražnika z zaledjem. V šestih dneh so nekateri finski oddelki prodrli po 150 km daleč. Zasedeno ozemlje se sedaj čisti.

Helsinki, 19. julija. s. »Kaupalehti« poroča, da so se nemški motorizirani oddelki povsem nenadno pojavili na nekem sovjetskem letališču v bližini Leningrada. Nemci so se tam polastili večjega števila nepoškodovanih ruskih letal. Zapolnili so tudi mnogo vozov in konjev.

V zadnjih 24 urah so bili Helsinki dvakrat napadeni. Bombe niso napravile večje škode. Novi poskusi sovjetskih padalcev, da bi se spustili na finka tla, so se spet izjalovili.

Sovjeti zapuščajo za seboj sama pogorišča in razvaline

Helsinki, 19. jul. d. Kakor je bilo snodi javljeno s merodajnega finskega mesta, so finske čete zasedle malo mestce Värtesilä v Finski Kareliji. To mestce je po lanki finko-sovjetski mirovni pogodbi prešlo v sovjetske roke, zdaj pa so ga finske čete spet osvojile. To mestce, ki je imelo še pred letom dni 10.000 prebivalcev, živčnih od dokaj živahne trgovine in industrije, je padlo finskim vojakom v roke le še kot grobje kadečih se razvalin. Na povelje svojih komisarjev so Sovjeti zažgali v mestu do poslednje vse hiše ter vsa druga poslopja. V mestu in okolici ni ostal neporušen niti en most. Cerkev in šole so bile prav tako razdejane do temeljev. Slično kakor to mesto, izgledajo tudi vsa druga finka naselja, ki so jih Fini v sedanjih ofenzivni spet iztrgali iz sovjetskih rok.

Spopad ob čudskem jezeru

Berlin, 19. julija. s. Nemške sile, ki prodirajo proti Leningradu, so v bližini Čudskega jezera našle na odpor nekaterih sovražnih oddelkov. Prišlo je do kratkega hudoga spopada, v katerem so imeli velike izgube. 1500 ruskih vojakov je bilo ujetih. Vojaške oblasti so dogdale, da je bilo med njimi mnogo na dosmrtno robijo obsojenih kazencev, ki so jih organizirali v napadalnih četah po nalogu sovjetskih političnih komisarjev.

Ujet štab divizije

Berlin, 19. julija. s. Na odseku pri Smolensku je bataljon nemške pehote večeraj južnovzhodno od Smolenske prodrl globoko med sovjetske postojanke. Pred neko vasjo je našel na zelo hud odpor sovražnika, ki ga je premagal šele po hudi borbi na nož. Pri zasledovanju umikajočih se sovražnih čet, ki so se razbežale po gozdnatem ozemlju, je nemškim četam uspelo obkoliti in zajeti štab neke sovjetske divizije. Pri zasliševanju ujetih oficirjev so nemške vojaške oblasti ugotovile, da so ruski vojak, kolikor jih je preostalo od premagane divizije, zadržali svoje poveljnike, da niso mogli bežati hitreje, zaradi česar so bili ujeti.

Moskvo čaka usoda Londona

Stockholm, 19. jul. d. Kakor poročajo iz Londona, odputuje danes v Moskvo posebna angleška »požarna komisija«, ki je sestavljena iz strokovnjakov gasilstva, iz članov pionirskih čet in reševalnih oddelkov. Angleška komisija bo v Moskvi stopila v stik z lokalnimi organizacijami za protiletalsko zaščito. V prvi vrsti bodo člani angleške komisije seznanili Sovjete z izkušnjami, ki so si jih pridobili v obvladovanju požarov ob priliki lanskih in letošnjih velikih nemških letalskih na-

padov na London. Po vsem tem sodeč pričakujejo v Moskvi, da se bodo v kratkem pričeli veliki napadi nemškega letalstva na sovjetsko prestolnico.

Spopad letal in vojnih ladij

Berlin, 19. jul. s. Nemška uradna agencija poroča, da so nemška letala prisilila k borbi dne 17. julija vzhodno od otoka Osel v zalivu Rige edine sovjetske vojne mornarice. Nemška letala so takoj napadla in odvrгла bombe. Dve sovražni torpedovki sta bili hudo poškodovani, pri drugem napadu so bile zadete nadaljnje tri torpedovke.

Zaplenjeno sovjetsko brodogrje

Berlin, 19. julija. s. DNB poroča, da so se nemške čete ob zasedbi Libave polastile tamkajšnjih ladjedelnic, še preden so jih Sovjeti mogli razdejati. Nemci so zaplenili tudi štiri sovjetske podmornice in minonosce »Lenina«. Nemške oblasti sodi-

jo, da je bilo v borbi za Libavo na sovjetski strani 30-krat toliko izgub kakor na nemški.

28 sovjetskih letal uničenih

Berlin, 19. julija. s. Včeraj popoldne so mobilne baterije nenadno napadle neko sovjetsko letališče v bližini Smolenska. Granate so razdejale 28 ruskih letal, ki so bila razvrščena na vzletišču.

Letalske akcije

Berlin, 19. julija. s. Nemški bombniki so bombardirali železniško progo od Smolenska proti Moskvi. Na več krajih je bila prekinjena. Bombe so tresle med železniške transporte in je bilo nekaj vlakov razdejanih ali pa so skočili s tira. Pri teh napadalnih poletih je bilo uničenih tudi 9 sovjetskih baterij.

Berlin, 19. julija. s. Nemške letalske sile in protiletalska obramba so 17. julija sestrelile 66 sovjetskih letal, 15 izmed njih je bilo razdejanih na letališčih.

Reka beguncev stalno narašča

Ankara, 19. julija. d. Po informacijah iz diplomatskih virov, ki so v petek dosepele iz Moskve v Ankaru, se potrjujejo vesti, da je sovjetska vlada že pred nekaj dnevi s skoraj vsemi uradi zapustila Moskvo. V sovjetski prestolnici so ostali po teh informacijah le še nekateri tako zvali politični uradi, med njimi tudi protokol sovjetskega zunanjega ministrstva. V Ankaru dosepele informacije pravijo, da sta Stalin in Molotov še ostala v Moskvi. Vsa diplomatska predstavništva tujih držav v Moskvi se pripravljajo na nagel odhod. V poslaništvih Zedinjenih držav in Velike Britanije že nekaj dni marljivo sežigajo akte. Iz dimnikov poslaništev se nenehoma valijo gosti oblaki dima. Reka beguncev, ki teče od zapadnih sovjetskih pokrajin preko moskovskega področja na vzhod, postaja od dneva do dneva večja in se izpreminja v pravec letotok. Oskrbovanje beguncev je naraslo že na skrajno težavni problem, ker so vsa

dovozna pota v Moskvo ali prekinjena ali pa tako zatrpna, da je prevoz najnujnejšega živeža skrajno otežkočen. Načete so bile že vse razpoložljive zaloge živeža v Moskvi. Skladišča v Moskvi ter vsi mostovi v mestu in okolici so bili že minirani in so jih zdaj zasedle specialne sovjetske čete, ki samo še čakajo na povelje, da prično z razstreljevanjem, ki bo izvršeno, kakor se glase informacije iz Moskve, v velikem stilu.

16 letni dečki v vojni

Berlin, 19. jul. s. DNB poroča: Doznava se, da so v bojih vzhodno od Pejpuškega jezera oddelki nemške pehote ujeli 4 kompanije mladih komunistov, starih 16 in 17 let. Po večini so ti mladeniči hodili v šolo samo leto dni ali polgodno leto, in samo nekateri so znali napisati svoje ime. Vpoklicani so bili v februarju.

Stališče Japonske ostane nespremenjeno

Tokio, 19. julija. u. Nenadna vladna kriza, ki je izbruhnila v Tokiju in je imela za posledico ostavko celotne vlade, je bila hitro rešena. Knez Konoje je sestavil novo vlado, ki je že prevzela posle. Nova vlada je sestavljena tako-le:

min. predsednik in pravosodni minister: knez Konoje,

zunanj minister: admiral Teširo Tojo, dosedanji minister za trgovino in industrijo,

notranji minister: Haramiči Tanaka,

finančni minister: Ogura,

vojni minister: general Tojo,

mornariški minister: admiral Oikava,

minister za prosveto: Hašida,

minister za kmetijstvo: Hiroja Ito,

minister za trgovino in industrijo: Takoi,

minister za promet: Murata,

minister za socialno politiko: Toisumi,

ministri brez portfelja: dosedanji notranji minister baron Hiranuma, dosedanji minister general Janagawa in general Siguki.

V novi vladi so ostali po večini dosedanji ministri. Izpadla sta le dosedanji zu-

nanji in dosedanji notranji minister. Tudi v novi vladi imajo vse važnejše resore predstavniki vojske in mornarice. Vlada ima značaj narodne koncentracije ter napoveduje, da bo posvetila svojo glavno skrb čuvanju interesov Japonske. Njena glavna naloga bo gospodarska in finančna konsolidacija države in uspešna zaključitev vojne s Kitajsko. V diplomatskih krogih v Tokiju so tudi prepričani, da bo nova vlada storila vse, da se Japonska izogne vsakemu razširjenju konflikta na Daljnem vzhodu.

Nova japonska vlada je imela snodi svojo prvo sejo. Po zaključku seje je predsednik vlade princ Konoje podal kratko izjavo, v kateri je naglasil, da so bile smernice japonske politike nedvomno določene že na nedavni imperialni konferenci ter da izprememba v sestavi vlade na to politiko ne more v ničemer vplivati. Že na imperialni konferenci je Japonska zavzela svoje stališče do vseh zanj važnih problemov in to stališče je ostalo neizpremenjeno. Naglasil je, da bo Japonska prej ko slej z vso odločnostjo zasledovala politiko, ki jo narekujejo interesi japonskega naroda.

Španija in Amerika

Odločno svarilo generala Franca na naslov Washingtona
Španija vztraja na strani osi

Rim, 19. julija. s. »Aro« je objavila v svojem snodnem bulletinu naslednji komentar o govoru generala Franca:

Ob peti obletnici revolucionarnega pokreta, ki je bil ustanovljen za obnovu osnov sodobne Španije, je spregovoril Caudillo. Njegov govor bo v veliki meri vplival na razvoj mednarodnega položaja. Glede na Evropo, v kateri predstavlja španski narod plemenit del, je general Franco ostal doslej rezerviran in se ni vmešaval v evropski konflikt. Sedaj pa je odločno pokazal na resnico, da se je vojna med angleškim otokom in kontinentom že odločila in da se le še spričo nezdravih nazorov angleških voditeljev nadaljuje. Na Ameriko je Španija vezana z mnogimi krvnimi, zgodovinskimi, jezikovnimi in sosedstvenimi vezmi. General Franco pa jo jasno ločil od vojne politike Roosevelta, ki je pričel celo na Madrid izvajati pritisk s tem, da odreja Španiji hrano, ki si jo mora iz Amerike uvažati. Povsem nasprotno stališče zavzemajo južnoameriške države, kakor n. pr. Argentina. Washingtonski domišljiji je o napadu osi čez Atlantski ocean so je

razpnila prav tako, kakor anglosaška iluzija o svobodi na morju. Sterilni in tragični nameni, da bi Zedinjene države z oboroženo silo posegle v evropske stvari, so se pokazali v najbolj grdi tuci.

Kar se tiče Sovjetske Rusije, proti kateri se je baš ob izmučeni Španiji ustvarila sedanja zmagovita kalicija, je Franco izrekel besede kot vojak in vodja križarske vojne civilizacije. Njegov govor s svojimi močnimi izrazi je bil povsem v duhu junaške in viteške Španije. Za sovražnike osi je pomenil grenko razočaranje. Španija je v bojni črti, drugače tudi ni moglo biti. Fašistična Italija nikoli ni dvomila o tem.

Povratak diplomatov iz Moskve

Carigrad, 19. julija. s. V nekem kraju na sovjetsko-turški meji so se danes srečali italijanski diplomatski funkcionarji, ki so bili akreditirani v Moskvi, in sovjetski, ki so delovali v Rimu. Italijanski diplomati so krenili proti Ankari, od koder se bodo preko Carigrada vrnili v Italijo.

Combattimenti nei cieli di Malta e dell'Africa settentrionale

Dieci velivoli nemici abbattuti — Una nave affondata — Attacchi aerei su Tobruk e la zona di Sidi el Barrani

Il Quartier generale delle Forze Armate comunica in data di 18 luglio il seguente bollettino di guerra n. 408:

Nei pressi di Malta nostri reparti aerei hanno sostenuto aspri combattimenti contro preponderanti forze nemiche da caccia: cinque velivoli inglesi sono stati abbattuti; un nostro velivolo non ha fatto ritorno alla base.

Nell'Africa settentrionale, a Tobruk, sono state nuovamente bombardate dalla aviazione italo-tedesca batterie e posizioni fortificate della piazza provocando incendi ed esplosioni. A sud-ovest di Sidi el Barrani nostre unità da caccia hanno attaccato a volo radente automezzi e truppe nemiche.

Durante un nuovo attacco contro le due navi avvistate a nord di Marsa Luch, citate nel bollettino di ieri, mentre i bombardieri dell'Asse affondavano il secondo piroscafo superstito, i cacciatori germanici, attaccata una formazione aerea nemica che tentava di proteggere i trasporti, hanno abbattuto cinque velivoli britannici del tipo Curtiss P. 40.

Aerei nemici hanno bombardato Bengasi e Derna provocando in quest'ultima località alcune vittime fra la popolazione musulmana.

Nella notte sul 18 alcuni velivoli nemici hanno lanciato bombe su Palermo: tre feriti tra la popolazione.

Nell'Africa orientale situazione immutata.

Letalske borbe nad Malto in severno Afriko

Deset sovražnih letal sestreljenih — Ena ladja potopljena — Letalski napadi na Tobruk in področje okrog Sidi el Baranija

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 18. julija naslednje 408. vojno poročilo:

V okolici Malte so naše letalske skupine izvajale ostre bitke s številno nadmočnimi sovražnimi silami lovskih letal. Pet angleških letal je bilo sestreljenih. Ena naša letala se ni vrnilo na oporišče.

V severni Afriki so italijansko-nemške letalske sile novič bombardirale baterije in utrjene postojanke v Tobruku ter so povzročile požare in eksplozije. Južno-zapadno od Sidi el Baranija so naše edine lovskih letal v nizkem poletu napadle motorizirana vozila in sovražne čete. V teku novega napada proti dvema ladjama, ki

sta bili opaženi severno od Marse Lucha in ki sta bili omenjeni že v včerajšnjem vojnem poročilu, so bombniki osi potopili preostali drugi parnik, nemška lovka letala pa so med tem napadla sovražni letalski oddelki, ki je skušal ščititi transporte, in so sestrelila 5 angleških letal tipa »Curtiss P. 40«.

Sovražna letala so bombardirala Bengasi in Derna, kjer so povzročila nekaj žrtev med muslimanskim prebivalstvom.

V noči na 18. julija je nekaj sovražnih letal metalo bombe na Palermo. Med prebivalstvom so bile tri osebe ranjene.

V vzhodni Afriki je položaj nespremenjen.

Fervido saluto di Roma

ai reparti inviati al fronte orientale

Roma, 19. luglio. s. Sono partiti altri reparti del nostro esercito per raggiungere il fronte orientale. A portare il fervido saluto augurale ai reparti ed al glorioso vessillo del loro reparto si sono recati il Segretario del Partito che era accompagnato dai componenti il Direttorio Nazionale del PNF e i Segretari Federali di tutta l'Italia. Sono intervenuti altresì il Capo di SM Generale il Sottosegretario di stato alla guerra il prefetto il governatore il presidente della provincia e numerosi ufficiali delle varie armi autorità e gerarchie. Sul piazzale della stazione erano convenuti inoltre rappresentanti delle forze armate reparti della GIL le associazioni di arma e grande folla di fascisti, di donne fasciste di popolo che hanno offerto ai partenti fiori e generi di conforto. Il Segretario del partito ha portato al comandante del re-

parto il saluto augurale delle camicie nere.

Quando la bandiera è salita sul treno, è stata salutata con gli squilli e con gli onori dovuti mentre i reparti presentavano le armi e fra vibranti acclamazioni tutti salutavano romanamente.

Berlino, 19. luglio. s. L'opinione pubblica tedesca continua ad interessarsi vivamente del passaggio delle truppe italiane dritto al fronte orientale. Dappertutto esse sono state fatte segno a calorose dimostrazioni di simpatie da parte delle popolazioni.

Notevole è quanto scrive l'»Angriff«. L'organo del fronte del lavoro sottolinea fra l'altro la profonda impressione che le truppe italiane hanno destato al loro passaggio per i vari centri germanici fra i cittadini accorsi in massa per offrire fiori e porgere i più calorosi auguri di vittoria.

Nove italijanske čete na vzhodno fronto

Rim, 19. julija. s. Iz Italije je odpotovalo nekaj nadaljnjih oddelkov vojske na vzhodno fronto. Odhajajoče oddelke so pozdravili tajnik Stranke ter člani nacionalnega direktorija Stranke in pokrajinski zvezni tajniki iz vse države. Manifestaciji ob odhodu teh oddelkov so prisostvovali tudi načelnik generalnega štaba in tajnik vojnega ministrstva, prefekt, guverner in predsednik Rimske pokrajine ter številni oficirji raznih vrst orožja in fašistični prvaki. Ko se na trgu pred postajo so se zbrali tudi oddelki fašistične mladine, zastopniki bivših bojevnikov in velike množice fašistov, fašističnih žena in ostalega ljudstva, ki so vojakom delili cvetje in razne potrebščine. Tajnik Stranke je izrazil poveljniku oddelkov želje fašistov, da bi dosegli velike uspehe. Ko so zastavo

oddelkov odnesli v vlak, je množica začela silno vzklikati odhajajočim vojakom. Fanfare so se oglasile v slovo. Vojaški oddelki so se prezentirali orožje, na kar so se razmestili v vlakih, ki so takoj nato zapustili Rim.

Berlin, 19. julija. s. Nemško javno mnenje se še nadalje živahno zanima za čete, ki odhajajo na vzhodno fronto. Povsod jim ljudje prirejajo navdušene sprejeme.

»Angriff«, glasilo nemške delovne fronte, razpravlja o sodelovanju čet v borbi proti Sovjetski Rusiji in opozarja na drugi na globok vtis, ki so ga italijanske čete napravile po raznih nemških krajih, mimo katerih so potovale. List pravi, kako so se na posameznih postajah zbrale množice ljudi, ki so italijanskim vojakom delile cvetje in razne potrebščine.

izkusil je nešteto novih letal. Pri enem takih poletov je izgubil življenje. Smrti jih je treba gledati na to, kakor da ti bil padel na bojnem polju.

Kriza angleške vlade

New York, 19. julija. s. Iz Londona prihajajo poročila, da je tam vsak čas pričakovati krizo, sprico katere je treba računati z obsežnejšo spremembo vlade. Po teh vestih je v nevarnosti sam Churchill, za katerega baje že iščejo naslednika. V vsakem pogledu pa se bo moral odločiti pretežnemu delu svoje oblasti, ki bodo prenešene na druge člane vlade.

Protesti proti podaljšanju vojaške službe v Ameriki

New York, 19. julija. s. S kakšnim razpoloženjem sledita ameriško javno mnenje in celo ameriška vojska vojni politiki predsednika Roosevelta, kaže pobuda, ki jo je povzelo 44 divizij narodne garde. Pripadniki teh divizij so poslali protestno brzojavko proti načrtu zakona, da bi se vojaška služba podaljšala. Brzojavko je prejel senator Wheeler, ki so ga pozvali, naj ojači borbo proti temu zakonskemu načrtu v senatu.

Lep večer Cvetka Golarja

Velikodušno darilo Ekse. Visokega Komisarja našemu priljubljenemu pesniku

Ljubljana, 19. julija. Cvetko Golar je nekega dne prišel in sprejel smo ga gostoljubno. Prišel je iz kraja, kjer sije zlato sonce, kjer nabrekli grozdi čakajo, da jih porežejo trgači, kjer teče zlahtna kapljica, ki preganja črne misli.

Snočni večer je dokazal, da spoštujemo in cenimo Cvetka Golarja. V frančiškanski dvorani so se zbrali njegovi zvesti oboževalci. Ekse. Visokega Komisarja je zastopal prof. Umberto Urbani. Častno je bila zastopana mladina. Visoki Komisar je ponovno dokazal, da sam spoštuje in ceni slovenske kulturne ustvarjalce. Z velikodušnim darom, ki ga je poslal po svojem zastopniku in katerega je Golarju izročil mladac Držaj, je Visoki Komisar tudi izpričal, da so mu tisti, ki so pomoči potrebni, res najbližji.

V imenu pesnikov se je zastopnik Visokega Komisarja zahvalil mladcu Držaju, ki je spregovoril tudi nekaj uvodnih besed. Lepo uspel Golarjev večer se je pričel z recitacijo pesmi »O Kresu« in »Gorenjske romances«. Recitirala ju je, kakor vse ostale, navedene v programu, namesto ga. Nade Gabrijeličeve, ki je morala nenadoma odpotovati ga. Branka Rasbergerjeva, članica bivšega mariborskega gledališča. Simpatična recitatorica, ki je dosegla lepe učinke s svojim mehkim, izredno prikopnim glasom in s svojimi predvzajalskimi sposobnostmi, je bila deležna navdušenega odobravanja. Občinstvo se ji je poklonitvijo

krasnega šopka oddolžilo za doživete lepe minute, v katerih se je v dvorani prelivala sočna in sončna poetova beseda.

Navdušila je občinstvo zlasti »Gorenjska romanca«. Vse ostale Golarjeve pesmi, ki jih je citirala ga. Branka Rasbergerjeva, so prišle do polne veljave. Po večini se niso bile objavljene, a so nam pričale, da je Golar resnično Grohar v slovenskem pesništvu, poet narave in njenega življenja, pesnik domače grude, polja in cvetja, sonca in zvezd, preproste, a globoke in pristne ljubezni. Nekateri od citiranih pesmi so biseri slovenske lirike.

Pripovedno prozo in štiri pesmi ob koncu sporeda je čital Vaclav Držaj, čigar učinkovito prednašanje slovenske besede smo slišali že ob nekaterih prilikah. Kakor velika impresionistična slika je vstajala pred našimi duhovnimi očmi povest o starem vinogradniku, ki je živel in umrl ves posvečen zlahtni trti. Najbolj vtiš je naredil »Mož z leseno nog« izredno plastično orisana in psihološko zanimivo zgrajena zgodba o dekletu, ki ji je mož z leseno nogu nekoč zabodel mater.

Bil je lep večer. Hvaležni smo Cvetku Golarju za snočno uro njegove poezije, ki je tako zdrava, tako pristna in tako naša. Od srca je prišlo vsem odobravanje, ki je bilo namenjeno Golarju, zaslužena nagrada je bilo ono, ki je bilo namenjeno Branki Rasbergerjevi in Vaclavu Držaju.

Scambio pacchi postali con il Regno

L'Alto Commissariato comunica: Da lunedì 21 sarà attuato lo scambio dei pacchi postali tra gli Uffici della provincia di Lubiana ed il Regno. Le tariffe saranno quelle interne del Regno. Il peso di ciascun pacco non potrà oltrepassare i 10 chili. Per il momento il servizio sarà limitato ai soli pacchi ordinari. Si avverte che è vietato includere dentro i pacchi corrispondenze ed è vietato altresì aggungere sui bollettini scritti aventi carattere di corrispondenza epistolare.

Ogni pacco dovrà essere accompagnato da due dichiarazioni doganali.

Poštni paketni promet s Kraljevino

Visoki Komisarjat objavlja: Od ponedeljka, dne 21. t. m., se bo pričel promet poštinih paketov med poštiniimi uradi v Ljubljanski pokrajini in Kraljevini. Veljale bodo iste tarife, kakor veljajo v notranjem prometu Kraljevine. Paketi ne bodo smeli tehtati več kakor 10 kg. Zaenkrat se bo promet omejil na redno paketno pošto. Prepovedano je pošiljati v paketih dopise kakor tudi dodajati podatkom na paketnih spremnicah kakršna koli sporočila drugega značaja. Poštini paketom bo treba dodati po dve carinski izjavi.

Dvojezični napisi v Ljubljani

Ljubljana, 19. julija. Precej pravičnih dvojezičnih napisov se je že pojavilo v Ljubljani, vendar pa je še znatna večina takih napisov, ki nikakor ne ustrezajo določbam Visokega Komisarja o dvojezičnih napisih. Menda ni treba več opozarjati, da mora biti italijanski besedilo na prvem mestu in imeti popolnoma enake črke kakor slovensko besedilo. Pri tem pa moramo pohvalno omeniti naše obrtnike najraznovrstnejših strok, ki so takoj z najboljšo voljo skušali ustrežiti določbam. Zato se pa tembolj čudimo našim inteligentnim pridobitnim krogom, ki so si zelo radi pomagali na ta način, da so na svoje drage steklene napisne table enostavno prilepili primeren listič papirja z italijanskim napisom. Vsaj pravnikov bi ne bilo treba poučevati, kaj zahtevajo uradne določbe, saj so te določbe prav dobro razumeli celo naši najpreprostejši obrtniki in trgovci brez pravnih nasvetov in učenih razlag. Počasnost in pomanjkljivosti pri napisih so seveda samo znamenja površnosti in komodnosti. Vendar pa moramo na drugi strani tudi upoštevati, da so razni izdelovalci napisov preobčutili s delom, čeprav je od prve jasne določbe minulo že toliko časa, da bi bili že lahko zmagali vsa naročila, če bi jih bili dobili o pravem času. Splošno odobravanje pa je zbudila določba Visokega komisarja, da je prepovedana raba tujih besed, ker prav ta določba zahteva po pravilni italijanščini tudi pravilno, čisto in lepo slovenščino. Tako italijansko kakor slovensko besedilo mora biti torej sestavljeno res v duhu italijanske in slovenskega jezika. Po naredbi o dvojezičnih napisih je seveda tudi ljubljanska občina ustanovila brezplačno svetovalnico za pravilne napise v obeh jezikih. Poleg pravilnosti obeh jezikov pa moramo pri napisih upoštevati tudi estetsko stran, da bodo napisili z napisnih tabel že izginili razni prilepilni lističi in podobna krparija. Dosti dokazov imamo že, da se nam ni treba prav nič bati za značilnost našega naroda. Kdor torej naroča kakršnih koli nov napis, naj se prej posvetuje s pravi strokovnjakom za italijanščino in tudi s slovenskim slovničarjem. Najkrajša pot pa je pač na mestno občino, kjer poseben odsek vsa ta vprašanja ureja popolnoma brezplačno. Tudi izdelovalci napisov naj bi prinašali besedila naročenih napisov na magistrat, ker od vseh naročnikov pač ni mogoče zahtevati, da bi razumeli pomen pravičnega in čistega jezika. Naposled pa moramo še posebno poudariti, da je zadnji termin za izpolnitev navedbe o dvojezičnih napisih 31. julij t. l. Hkrati pa opozarjamo vse, ki se jih ta odredba tiče, da ta rok nikakor ne bo podoben, zato jih pa še o pravem času opominjamo, da po 31. juliju ne bi bilo prehudih razočaranj zaradi posledic.

Iz Hrvatske

— Novi redovniki na Hrvaškem. V znanosti dobi jozevinskih reform je bilo na Slovenskem in Hrvaškem precej cerkvenih redov razpuščenih. Med drugimi je bil tedaj razpuščen tudi slottiški samostan cistercijancev, kakor tudi vsi pavlinski

samostani na Hrvaškem Red Pavlinov se odtlej na Hrvaškem ni nikoli več pojavil, ampak je vzdržal samo še na Poljskem. Po poročilih zagrebških listov se bodo zdaj Pavlini spet vrnili na Hrvaško in bodo tam dobili znano božjepotno cerkev Marije Bistriške.

— Ujuevi pri Abrahamu. Vsi hrvaški listi so te dni na svečan način proslavili abrahamovščino znanega hrvaškega pesnika in boema Tina Ujevića, ki je dobro znan tudi slovenski kulturni javnosti. Pesniku Ujeviću je bil na rojstni dan izročen poseben poglavitnik dar, in sicer 10.000 din v gotovini. Boem Ujević, ki je bil zmerom brez denarja, je bil tega darila seveda zelo vesel.

— Hrvatska vojna akademija. V Zagrebu je bila ustanovljena hrvaška vojna akademija, ki ima naslov »častniška šola«. V akademijo bodo sprejemali gojence, ki so dobri Hrvati in ki so dovršili najmanj 6 razredov gimnazije in niso starejši od 22 let. Šolanje bo brezplačno in bodo ves čas šolanja gojenci tudi z vsem ostalim zadostno preskrbljeni.

— Novi veliki župan. Z odredbo poglavnika dr. Pavelića je bil na predlog ministrice za notranje zadeve imenovan za velikega župana dr. Peter Gvozdić, odvetnik iz Hrvatske Mitrovice (prej Sremske Mitrovice), in hkrati dodeljen na službo v hrvaško ministrstvo za notranje zadeve.

— Kdor skriva orožje, bo ustreljen. Poglavnik je podpisal novo zakonsko odredbo, ki določa najstrožje kazni — smrtno — za vse, ki do 18. julija ne bodo oddali skritega orožja neprijateljskega orožja. Kdor tega ne bo storil, bo brez posebne obravnave pred naglim sodiščem ustreljen.

— Silke poglavnika dr. Pavelića morajo po vsej Hrvatski imeti na dostojnem prostoru obsešene vsi državni uradi in tudi vse šole. Silke so na razpolago v glavnem vstaškem stanu in stanejo 40 oziroma v posebno lepi izdelavi 100 kun. Za zasebne urade ta odlok ne velja.

— Važen gospodarski sestanek. 8. julija bi se bil imel v Gradcu vršiti sestanek mešanega odbora predstavnikov neodvisne države Hrvatske ter predstavnikov civilnih uprav Spodnje Štajerske, Kranjske in Koroške. Ta sestanek je bil pozneje brzoglavno preklican in je bilo napovedano, da se bo pozneje vršil drugi, in sicer v Zagrebu, ki pa se ga bo z nemške strani udeležil samo dr. Rudolf Grill iz Mariibora. Te dni je dr. Grill s še nekaterimi nemškimi člani mešanega odbora res dopotoval v Zagreb in imel tam konferenco s hrvaškimi predstavniki ing. Vladimirjem Vrabčevićem, dr. Vekoslavom Fleischerm ter predstavnikmi obrtne in veleobrtnice (industrijske) zbornice. Razpravljali so o robnih »aključkih«, ki so bili med Hrvatsko in sedanjim nemškim področjem Slovenije sklenjeni pred 10. aprilom. Članom komisije so vzela pri razpravi največ časa naročila raznih lesnih industrij.

— Tovarna jadralnih letal. V neodvisni hrvaški državi doslej ni bilo nobene tovarne za izdelovanje jadralnih letal. Da bi izpolnili to obščino vrzel, so jo zgradili in je te dni že začela obratovati tovarna za izdelovanje teh letal, dočim je bil za vezbalnice jadralnih letalcev določen primeren prostor pri Sv. Nedelji kraj Samobora.

— Pijance preganjajo. Pravosodni in bogoslovni minister dr. Puk je podpisal posebno odredbo, ki najstrožje prepoveduje vsem hrvaškim državnim uradnikom pijančevanje in sploh vsako veseljačenje po javnih lokalih. Ista odredba prepoveduje vsem hrvaškim državnim uradnikom najstrožje tudi vsako omaloževanje ali ocnjevanje katerekoli poglavitnikove odredbe oziroma sploh razpravljanje o njej. Vsakega hrvaškega državnega uradnika, ki ga bodo vinjenega zalotili v javnem lokalu, bodo takoj odpustili iz službe, poleg tega pa se bo še moral disciplinsko zagovarjati.

ZAHVALA

Za vse izraze iskrenega sožalja, ki smo jih prejeli ob težki izgubi našega nepozabnega brata in strica, gospoda

Ferdinanda Fortune

ki smo ga dne 17. julija pokopali, se tem potom najtopleje zahvalujemo. Posebno zahvalo pa smo dolžni velečastnemu g. opatu dr. Avgustu Kostelcu za tolažilne obiske, č. duhovščini, g. zdravniku dr. Fedranu za požrtvovalno pomoč v težki bolezni, požarni brigadi za spremstvo pri pogrebu ter vsem, ki so ga spremlili k zadnjemu počitku.

Maša zažidnica bo v ponedeljek, dne 21. julija v farni cerkvi v Stični. Stična, dne 20. julija 1941.

Žalujoči ostali

Boleznica

KOLENDAR

Danes: Sobota, 19. julija: Vincenc Pavlan-ski

DANAS NJE PRIREDITVE

Jutri: Nedelja, 20. julija: Elija

Kino Matka: Vedno konča tako

Kino Sloga: Morje

Kino Union: Zelenka maska

Kino Moste: Španska legija in Šerif

Literarni večer Gelé Jontesove: ob 20.30 v dvorani Delavske zbornice

Razstava slik Ede Deržaja v palači Bata, odprta od 9. do 12. in od 16. do 18.

PRIREDITVE V NEDELJO

Kinematografi: nespremenjeno

Zveza godbenikov: revija plesne glasbe ob 9.30 v frančiškanski dvorani

DEZURNE LEKARNE

Danes in jutri: Mr. Sušnik, Marjini trg 5,

Kuralt, Gosposvetska cesta 10 in Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Mestno dežurno zdrav. službo bo opravljala od sobote ob 20. do ponedeljka ob 8. zjutraj mestna zdravnica dr. Jožica Žitko, Pleteršnikova ulica 13-I, telefon št. 47-64.

Rdeči križ poroča

Na poizvedovalni oddelk je prišlo nekaj obvestil o pogrešanich. Svoje vprašanje, da jih dvignejo v pisarni na Miklošičevi c. 22b.:

Bahovec Stanko, Baša Krista, Boroš Štefa, Bošković Milenko, Eleršek Zofija, Grdadolnik Marija, Jelčica Fran, Klementič Milovan, Kolman Franc, Košak Anton, Mešič Grete, Mikolič Jakob, Oljača Pavla, Petrovič Mila, Princ (za Antonijo), Reznarova Desanka, Romih Marjan, Stenard Viljem Sumbulović Cezar, Šinkovec Inž. Viktor, Skofječ Jože, Stebi Franciška, Valentin Mara, Višnar Teofil, Vračko-Korošec Pavla.

Pošto naš dvigneno naslednji naslovljeni: Božić Ljubo, Poljanski 13, Jerina dr. Pavla, Splošna bolnica, Kos dr. Franček, Lipovec Tine, banski uradnik, Nachtigal Ivan, Nadrah Lojzka, Tyrševa 12. Nerat Anton, Staničeva 21, Trošt Slavka, cukrarna, Zickero Luiza, Poljanski nasip 16. Naše samarijanske raznašalke niso mogle najti naslovilencev doma.

Obvestilo o rodbini inž. Jovanovića iz Sarajeva, Škerlića 14b, naj živane oseba, ki se je za to rodbino zanimala.

Rdečemu križu je poklonil g. Miloš Benčina iz Starega trga pri Rakeku 38 hr. Plemenitemu darovalcu iskrena hvala.

Jugoslavenska banka d. d. v Ljubljani

Jugoslavenska banka d. d., podružnica v Ljubljani, (Gajeva ulica 3, poleg nebotičnika) je zaradi preimenovanja svoje centrale v Zagrebu v Hrvatsko Zemaljsko banko d. d. spremenila svoje ime ter se imenuje zdaj Hrvatska deželna banka d. d. podružnica v Ljubljani. Ta naziv, ki je vpisan v trgovskem registru pri ljubljanskem sodišču, pa ne predstavlja nobene novosti, kajti s tem je banka sprejela zopet svoje prvotno ime, ki ga je sproti oboje ustanovitvi imela. Naravno, da banka vrši vse bančne posle nespremenjeno dalje ter razpolaga z vsemi dosedanjimi podružnicami: v Beogradu, Novem Sadu, Osijeku, Karlovcu, Crikvenici, na Sušaku in seveda v Ljubljani, katere podružnice so tudi še nadalje med seboj v stalni zvezi.

Živilski trg je bil dobro založen

Tudi letos je ob tržnih dneh naprodaj več zelenjave in sočivja

Ljubljana, 19. julija. Prejšnje čase je bil ob tržnih dneh polti in jeseni skoraj vedno hud naval: prodajalke so računale, da bodo ob sobotah in sredi tedna lažje prodale svoje blago in ob tržnih dneh so dovajale živila na trg tudi kmetice iz oddaljenih krajev. Zdjaj je tudi v tem pogledu nekoliko drugače, vendar je trg ob tržnih dneh bolj založen kakor ob drugih delavnikih. Ni pa več posebne navale. Letos se ni primanjkovalo prostora in vedno jim ostane v rezervi še precej prodajalnih miz.

S tem pa ni rečeno, da ni naprodaj dovolj zelenjave in sočivja in da je trg slabše založen. Po 8. in na trgu vselej zelo živahno. Kmetiči zelenjadni trg je že več tednov dobro založen. Blago pa gre voljo v denar kakor prejšnje čase. Mnoge kmetice se še drže starih ur in prihajajo na trg šele po 8. kakor so prejšnja leta prihajale ob 7. Vendar je ob 7. zasedenega že nad polovico prostora.

Gospodinj se najprej ustavljajo pri branjevcih na Pogačarjem trgu, da si ogledajo sadje. Cene so skoraj povsem ustale in nekatrednov ni bilo več nobenih novosti, a zdaj so prispale sveže smokve, ki so po 10 L kg. Cene sadja se gibljejo od 6 do 14 L kg. Najdražje so marelice in breskve, najcenejše pa hruške, ki jih dobita še precej lepe po 6 L kg.

S sadnega trga gospodinj pohite med tržne mize, kjer prodajajo kmečka dekleta jagode. Davi so gospodinj marljivo kupovale borovnice že ob 7. Bilo je naprodaj še nekaj rdečih jagod. Borovnice in jagode se niso podražile, ker je bila cena maksimalna. Zdjaj so začeli prodajati v večjih količinah tudi gozdne maline, ki so po 5 L liter. Gob je bilo malo.

Branjevcu so še vedno dobro založeni z uvoženim stročjim fižolom, ki je po 3,5 do 4 L kg. Domači stročji fižol se je pocenil na 2 L kg, kar je že znosna cena. Veseli nas tudi, da se pocenjuje krompir. Mestna aprovizacija ga prodaja po 1,75 L kg, kmetice in branjevcu pa po 1,8 L. Novi krompir je zdaj že po večini tako zrel, da se ni treba več nikomur bati zastrupljenja z njim. Naprodaj so pa seveda zgodnje vrste. Kmetice prodajajo po večini rožnik in bintje. V Ljubljani je že marsikje dozorel zgodnji krompir, da ga bo treba izkopati že ta mesec.

Naši znameniti zeljarji so poskrbeli, da je naprodaj že novo kisljo zelje. Staro je bilo razprodano prejšnje tedne. Letos je bilo posebno v denar, ker so ga ljudje začeli ceniti nekoliko bolj kot izvrstno prikuho, ki tudi ni draga. Ko je bilo lanske zelje razprodano, so ga mnoge gospodinj zelo pogrešale. Zdjaj so pa lahko zopet zadovoljne, ker je naprodaj že letošnje kisljo zelje. Kisano je seveda z umetni-

mi pripomočki, a je dovolj okusno in seveda tudi povsem zdravo. Razumljivo, da je precej dražje kakor je bilo staro, vendar je cena 4 L kg še znosna.

Pazite na krompir!

Ljubljana, 19. julija. O prodaji nezrelega krompirja je včeraj vsa Ljubljana z veliko zadovoljnostjo brala v dnevniki, kako si mestna občina prizadeva, da bi ljubljansko prebivalstvo založila samo z zdravimi živilci po nizkih cenah. Posebno so pa bili ljubljanci zadovoljni, ker jih je članek opozoril ne samo, kako nezele krompir škoduje zdravju, temveč je tudi dokazal veliko škrobnih raznih mestnih uradov, da bi na jesen pridelali dosti dobrega krompirja. Če bi sedaj kopal nezrele šiške iz zemlje, bi jeseni ne imeli zrelega krompirja in zato gotovo premalo najpotrebnejše hrane. Mestni kmetijski odbor je pa že o pravem času mislil na to, da je prav zato spomlad našim pridelovalcem krompirja dal na razpolago toliko zgodnjega holandskega krompirja »Bitnje«, nekaj sto kilogramov te dobre zgodnje sorte so pa razdelile tudi podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva, da so naši občani nasadili kakih 7000 kg tega zgodnjega krompirja. Kakor smo že včeraj čitali, je med domačimi zgodnjimi sortami a vseh drugih sort ne smemo še kopati, saj tudi druge domače zgodnje sorte še niso dozorele za uživanje. Pri zgodnjem holandskem krompirju se v ljubljanski okolici čima že suši in čez dober teden ali 10 dni bo tudi ta krompir že zrel. Ker je bilo razdeljenega do 7000 kg semenskega krompirja te sorte, bomo vsaj že čez 14 dni imeli v naši občini 70.000 kg zrelega in dobrega krompirja te holandske sorte na razpolago za prehrano Ljubljancev. Poleg teh 7 vagonov zgodnjega krompirja bo pa kmalu pričel prihajati na ljubljanski trg tudi dobi zgodnji rožnik, ki ga bomo toliko dobili z Dolenjske, da bo tja do jeseni, ko bodo dozorele pozne sorte, ljubljanski trg ves založen z doma pridelanim dobrim in poceni krompirjem. Glavni namen te akcije mestnega kmetijskega odbora je pač ta, da ohranimo ves pozni krompir za jesen in zimo. Dokler pa naš krompir res ne bo zrel, priporočamo gospodinjam, naj kupujejo iz Italije uvoženi, zanesljivi zreli krompir, ki ga imamo na mestni tržnici po 1,75 L in tudi pri drugih prodajalkah dosti na razpolago. Kar se domačega kifelijarja tiče, je znatno dražji, ker je vedno veljal za vrtno delikateso ter ga imamo zato mnogo premalo zlasti za prehrano manj premožnih slojev. Ponavljamo torej, da je za splošno prehrano sedaj najpriporočljivejši uvoženi krompir, a čez dober teden bomo dobili tudi že precej zrelega domačega krompirja na trgu.

Malo italijanščine za vsak dan

23

»Ali bo zopet dolga lekcija?« je vprašal gospod Piškur, ki se mu nocoj kar ni dalo učiti.

»In italijano!« je opomnil Bolči.

»In italijano! Kar iz rokava ne morem stresati! Kaj se pravi »zopet«, kaj se pravi »dolga« — in nazadnje, kaj »lekcija?«

»Ej, ej, oče, in si se že tako postavljaj!« se je rahlo nasmejela gospa Piškurjeva.

»Kaj postavljaj! Če kake besede ne znam, je pač ne znam, pa je!« jo je zavrnil gospod Piškur.

»Zopet = di nuovo, dolga = lunga, lekcija = la lezione.«

»Torej! Sarà di nuovo una lunga lezione?«

»Ma le nostre lezioni non sono mai lunghe!« ga je zavrnil Bolči.

»Viš ga, govori, da ga spet ne razumem,« se je jezil gospod Piškur. »Kaj je »mai« — in kako bi pisal »lunghe?«

»Sam »mai« pomeni »kdaj«, »non... mai« pa pomeni »nikoli«. Recimo: non sono mai = nisem nikoli. Včasih je »non« dodan samo v mislih: Sèi già stàto a Trieste? Si bil že v Trstu? — Mái. Nikoli! (= Non sono stàto mái!)

»Lunghe« pišem tako, da denem med »g« in končnico »-e« spet tisti slavni »blaglasni« h. Če bi njega ne bilo, bi

bral »lunghe« = lundže! Ker pa se je to vprašanje ravno sprožilo, bom pa še nekaj povedal o posebnostih v množini samostalnikov in pridevnikov...

»Se že pripravlja na napad...« je godrnjal gospod Piškur.

»Attenti! Pozor!« je poskušal vzdržati red samozavestni Bolči. »Znano nam je že, da tvorijo samostalniki na -o ali na -e množino na -i. Tako edninski -o kakor edninski -e se spremenita v množini v -i. Če pa se samostalni končuje na -co, -ga, -go, pride pred množinsko končnico -i navadno tak h.«

»Blaglasni h,« se je porogal gospod Piškur.

»Kar norca si delaj!« je rekel Bolči mirno in nadaljeval.

»Nekateri samostalniki na -o pa dobe v množini končnico -a in se hkrati spremenijo v ženski spol. Recimo: il paio — par, množina: le páia; l'uovo — jajce, množina: le uova; il lenzuolo — rjuha, množina: le lenzuola. — Pridevniki se drže pri tvorbi množine vzleda, ki jim ga dajejo samostalniki: pridevniki na -o in -e tvorijo množino na -i, pridevniki na -a pa jo tvorijo na -e. Pridevniki na -co, -go in -ga, dobe pred množinsko končnico -i ali -e spet tak — Bolči je izpod čela pogle-

dal gospoda Piškurja. — spet tak »blaglasni« h... Na primer: ricco — bogat, množina: ricchi; lungo — dolg, množina: lunghi. Ali ženska oblika: ricca — bogata, množina: ricche; lunga — dolga, množina: lunghe...«

»Nikoli si nisi mislil, da ti bo tvoj zvezek tako služil, kaj?« je gospod Piškur spet podražil Bolčija. »No, nič se ne jezi, saj nocoj je sobota in jutri ni šole...«

»Kaj pa se res pravi »sobota?« je brž vprašala gospa Piškurjeva.

»Sábato. Oggi è sábato. Domani sarà domenica. Domani = jutri. Dópodomani (ali: posdomani, pojutrinjem) sarà lunedì. Ieri (izg. jèri, včeraj) era venerdì. Ieri l'altro (= predvčerajšnjim) era giovedì. Tórek = martedì, sàreda = mercoledì.«

»No, vidiš, spet nekaj pametnega, se bomo vsaj tedenskih dni naučili: lunedì, martedì, mercoledì, giovedì, venerdì, sábato, domenica!« Gospod Piškur je pri tem verno škilil v Bolčijev zvezek.

»Kako se pravi: Kakšen dan je danes?« je vprašala gospa Piškurjeva.

»Che giorno è oggi,« je povedal Bolči. »Che = kakšen. To je čudna beseda. Najdemo jo tolikokrat in pomeni toliko reči! Najbolj simpatična njena lastnost je pa, da se ne spreminja, da ostaja vedno enaka. Che poznamo kot veznik, da... Saj še poznate stavek:

Mislim, da je to važno?«

»Pensò che è quèsto è importànte...« je hitro povedal gospod Piškur.

»Benissimo. Potem jo srečujemo kot »kakšen?« kakšen dan? — che giorno?, kakšni učenci? — che scolari?, tudi: koliko je ura? — che ora è? Če imamo v mislih eno izmed več oseb ali reči, pa vprašamo s »quale?« Kateri (izmed teh) glagolov je težaven? Quale verbo è difficile?«

»Tutti sòno difficili,« je vzdihnil gospod Piškur. »Vsi so težki...«

»Kdo pa vzdihuje?« se je pošalila gospa Piškurjeva.

»Chi sospira?« je pritegnil po italijansko Bolči. »Chi?« je spet vprašal zaimke: kdo? Sospirare = vzdihovati, il sospiro = vzdih...«

Gospod Piškur je pozabil na posmeh in vzkliznil: »A, il Pónte déi sospiri...«

»Pustimo Most vzdihov v Benetkah,« je hotel nadaljevati Bolči.

Pa ga je prekinil gospod Piškur z obojejaškim humorjem: »Ko pa imamo... mizo vzdihov, la tavola déi sospiri, pri pouku italijanščine doma...«

»Kdo? se pravi: chi? — Kaj?« pa je zopet naš dobri znanec: che? Kaj delaš? — che fai?«

»Ali: stàí facèndo...« se je namuzal gospod Piškur. »Nisem, ne, pozabill!«

»Namesto che = kaj? rabimo tudi daljšo, sestavljeno obliko: che cosa? Torej: che cosa fai? ali: che cosa stàí facèndo?...« je Bolči spet premeril s pogledom gospoda Piškurja.

»In se che cosa?« se okrajša v domačem pogovoru v sam cosa? je dodal gospod Ovca. »Cosa dici? Kaj praviš?«

»Poglej, papa, kar dve učitelja imaš. Gospoda Ovco in mene. Kateri ti

DNEVNE VESTI

— Nemški otroci v Trstu. Na poti na Jadran se je sestalo te dni v Trstu mnogo nemških otrok. 160 dunajskih otrok bo dva meseca na počitnicah v Sv. Pelagiju v Rovinju pri Istri. S posebnim vlakom je pa prispelo v Trst 300 otrok iz Münchena, Kölna in Düsseldorfa. Ti ostanejo 6 tednov v Opatiji. Nemški otroci v Trstu so svoje mlade tovariše pristočno sprejeli.

— Jedilni vagoni v vojaških vlakih. Po vsej Italiji bodo uvedeni jedilni vagoni v vojaških vlakih. Praktična organizacija te novosti je poverjena Dopolavoru.

— Hrvatska literarna nagrada. Letos je bila zopet podeljena Demetrova nagrada, s katero se sklozi 30 let odlikujejo najbolj hrvatsko dramo. Letos je dobil to nagrado 34letni dramatik Beno Senečić za svojo dramo »Akt 516«. Nekatera njegova dela so bila že prej prevedena v nemščino, madžarščino in slovenščino. Demetrovo nagrado sta dobila pred leti dramatika Ivo Vojnovič in Milan Begović.

— V Beogradu bo manj gostiln. Policijski ravnanje v Beogradu namerava znatno znižati število gostiln, krčm in točilnic, ki jih je zdaj po njegovem mnenju mnogo preveč.

— Se 1325 srbskih delavcev v Nemčijo. Te dni se je odpeljalo s posebnim vlakom iz Srbije v Nemčijo 1325 delavcev in 300 žensk.

— Telefonski promet s Spodnjo Stajersko. Pod pogoji in po predpisih nemškega notranjega telefonskega prometa bo dovoljen z 21. julijem javen telefonski promet med Koroško, Kranjsko in Spodnjo Stajersko ter ostalim nemškim ozemljem vključno Češkomoravski protektorat in generalni guvernement in Luksemburško, Alžaško in Lotaringško.

— Doplačilo za delo ob nedeljah in praznikih. 15. t. m. je stopila v Nemčiji v veljavo naredba o doplačilu za delo ob nedeljah in praznikih in v trgovskih in tehniških podjetjih izvestnih gospodarskih panog. Za gospodarsko področje Stajersko-Koroška je urejeno vprašanje doplačila uslužbencem v industriji in veletrgovini s celotno vrsto tarifnih odredb.

— Nenadna smrt. V Pobrežju pri Mariboru je v sredo 16. t. m. nenadoma umrla 60-letna Terezija Lorbeck, ki je bila že dalj časa duševno bolna.

— Stroga kazen za navijanje cen. Mariborska trgovina z živili Andrej Zupanc je bila zaradi navijanja cen strogo kaznovana. Plačati mora 25.000 nemških mark, obenem je bila pa začasno zaprta. Prokurist trditve Oto Zupanc je bil pa obsojen na 25.000 nemških mark denarne globe in dva meseca zapora. Tvrdba bo morala poleg tega izplačevati nameščencem plače, dokler jim delovni urad ne preskrbi drugih služb. Prokurista so takoj zaprli. Tvrdba je odušeno izkoristila preskrbo prebivalstva z živili.

— Srednji pridelek sliv na Hrvaškem. Hrvaška bo imela letos srednje letino sliv. V Bosni, kjer imajo 1.300.000 dreves, bodo pridelali okrog 1300 vagonov sliv, ki jih bodo večinoma posušili. Hrvaška vlada je razpisala denarne nagrade in podpora za boljše ureditev in razširjenje sušnice.

— Ostro streljanje na Spodnjem Stajerskem. Od 28. julija do 2. avgusta bodo na ozemlju Pragersko, Cirkovci, Sv. Lovrenc, Nova Stifca, Sestrje in Trnovci vaje v ostrem streljanju pehote. Dostop na to ozemlje bo med vajami smrtno nevaren in strogo prepovedan.

— Nemški Rdeči križ v Ptuj. V nedeljo 13. t. m. je bila v Ptuj svedčana zaprisega samarijanov in samarijank nemškega Rdečega križa. Svedčanosti se je udeležilo več predstavnikov oblasti in organizacij. Okrožni vodja mag. pharm. Leo Behrbalk je govoril o delu nemškega Rdečega križa v Ptuj in o svetovne vojne do zdaj. O pomenu Rdečega križa v mirnem in vojnem času je pa govoril dr. Bayer, ki je tudi zaprisel samarijance in samarijane.

— Kaj bo z vremenom? Dočim smo imeli včeraj lepo vreme z izredno čistim ozračjem, je bilo davi nebo močno oblačno, tako, da smo se mislili, da bo začelo zjutraj deževati. Dežja pa v prvih jutranjih urah ni bilo, čeprav se je vreme hudo kisalo. Ljudje so za vsak slučaj imeli s seboj dežnike. Jutri bo nedelja, a ob nedeljah se vreme itak rado pokvari. Če ne bo vetra, ki bi razpihal oblake, utegnemo dobiti dež, ki ga pa zaenkrat še ne potrebujemo. Jutri bi nam bilo ustreženo z lepim vremenom. Ustrezno nam pa nemara ne bo, ker je začelo že okrog devetih precej močno deževati. Vse kaže, da jutri z lepim vremenom ne bo nič.

— Nesreče. V ljubljansko bolnico so pripejali 51letnega Alojza Bratino, ki je pri delu v tovarni Union padel in se poškodoval na glavi. 30letnega delavca Stanka Kuvavico iz Preserja, ki je pri delu na polju tako nesrečno padel, da si je zlomil desno roko. 17letnega čevljarkega vajenca Janca Lukmana iz Ljubljane, ki se je peljal s kolesom in padel ter se poškodoval na obrazu; 16letno tovarniško delavko Vero Bepalec iz Preserja, ki je šla s kolesom iskati delo v Ljubljano, pa ji je med vožnjo menca opadlo slabo, ter je padla in se precej hudo poškodovala na glavi.

Iz Ljubljane

— Iz Javna dela. Ze kratek pregled javnih del v Ljubljani nam pokaže, da je zaposlenih precej delavcev, a obetajo se še nekatera večja dela, tako da bodo zaposlitve lahko dobili vsi nezaposleni. V Ljubljani je največ del, ki jih imenujemo javna, občinskih, to se pravi, da jih vodi mestna občina in financira delno s svojimi, delno pa državnimi sredstvi in krediti Javne borze dela. Dalje časa so že zaposleni številni delavci pri urejevanju otroškega igrišča v Tivoliju. Okrog 30 delavcev je zaposlenih na Gradu pri prezidavi poslopja in regulacijskih delih. Številni delavci so našli delo pri manjših cestnih delih našega mesta. Delavci so se vedno zaposleni pri preureditvi Ceste na Rožnik. Dalje časa bodo delavci zaposleni tudi še pri ureditvi podaljšane Subičeve ulice. Med državnih javna dela spada betoniranje zapornice in dna struge za zapornico pri cukrarni. Te dni smo poročali tudi o nadaljevanju regulacije Malega grabna v Mestnem logu. Med večjimi občinskimi deli je tudi novo kopališče v Koleziji.

Inseriraj v „Slov. Narodu“

— Iz Lep jubilej plodnega dela je praznoval te dni predsednik Pokrajinske zveze Društva hišnih posestnikov v Ljubljani g. Ivan Frelih, ki že 20 let vodi organizacijo ljubljanskih hišnih posestnikov. Odbor Zveze mu je izročil v priznanje njegovih velikih zaslug pri ustanovitvi in vodstvu organizacije hišnih posestnikov častno diplomu. Tople besede je naslovil na slavljenca v imenu odbora g. Makso Hrovatin. Slavljenec tudi naše iskrene čestitke.

— Iz Dospelost davkov. Davčna uprava za mesto Ljubljana objavlja, da dospe v smislu čl. 148 zakona o neprednih davkih v III. četrtletju 1941. v plačilo: a. 1. julija 1941 3. četrtletni obrok zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, davka na neoznečene osebe, davka na poslovni promet in vojnine, dne 15. avgusta 1941 prvi polletni obrok zemljarine. Podrobnejša pojasnila so razvidna iz razglasov, nabitih na uradni deski davčne uprave za mesto v Ljubljani in mestnega poglavarstva v Ljubljani.

— Iz Predvajanje filma »Zelezna maska« v kinu Unionu podaljšano! Takšnega zadovoljstva kot napeti film »Zelezna maska« po A. Dumasovem romanu ni vzbudil že dolgo noben film v Ljubljani. Splošna sodbja publiki, ki je doslej videla film, je nadvse pohvalna. Dejanje drži gledalca v največji napetosti, igra, režija, inscenacija in vse drugo pa je odlično in dela čast produkcijski tvrdki. Da si morejo edinstveno filmsko umetnino ogledati najširši krogi, bo film na sporedu še nekaj dni. Ljubitelji lepih filmov opozarjamo na ta program! 1222.

Veliko izbiro polnomastnega italijanskega SIRA: ERBO, BLU, ROMA, BEBE ala CHALET itd. po zelo ugodnih cenah nudi FR. KHAM, delikatesa, LJUBLJANA, Kongresni trg št. 8

— Iz Kdor je šli pred tremi tedni koncert Italijanskega tria (Casella, Poltronieri, Bonucci), v veliki Filharmonični dvorani, prav gotovo ne bo opustil koncerta, ki bo v ponedeljek dne 21. t. m. in ki ga bo izvajal čelist Italijanskega tria slavni umetnik Arturo Bonucci. Redki so pri nas čelistični koncerti, zato vlada za nastop italijanskega mojstra tem večje zanimanje. Bonucci je velik umetnik, ki suvereno obvlada svoj instrument, sestava koncertnega sporeda pa nam dokazuje njegovo bogato znanje literature. Posebno opozarjamo, da bo umetnik igral veliki Dvořakov koncert za čelo in klavir op. 104. Poleg Dvořaka so na sporedu Sammartini, Boccherini, Haydn, Respighi, Alfano, Guerrini in Casella. Koncert bo pod pokroviteljstvom Visokega Komisarijata v ponedeljek 21. t. m. ob pol 9. uri zvečer na dvorišču magistratnega poslopja. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glas-Matica.

— Iz »Morje« je prav zanimiv film, čigar snov je vzeta iz težkega ribiškega življenja. Poleg prave slike življenja in prirodnih lepot nam podaja neodoljivo sliko junaštva, požrtvovalnosti in zvestobe. Na plavini brezkrayne morske gladine in v pristanišču malega pomorskega mesta se odigrava drama, v kateri utripajo človeška srca s polnim tempom. Trije prijatelji — trije jekleni morski volkov, ki so jih združile opasnosti, nade in radosti za dosego plemenitega cilja, se bore za svoj in svojega naroda obstanek. Kljub težkim žrtvam, ki jih morajo doprinesiti, pogumno vztrajajo. Iz tega poguma se rodi zaupanje vseh soobčanov in vera v uspeh

PROCE POLETJE

HUDE BOLEZNI!

Znanstveno je ugotovljeno, da med in medica preprečujeta tifus, grižo itd. Uživajte zato redno pristen med in

AMBROZEVO MEDICO

iz MEDARNE v Ljubljani, Zidovska ulica 6. 39 T

ROČNI KOVOČ

platnen, z dvema jermenom, ki je bil shranjen v Strelški ulici št. 8 in iz prijaznosti postavljen pred hišo, kjer je bil odzvet, naj najditelj, oziroma tisti, ki ga je vzel, proti odškodnini vrne v trgovino: V. Urlep, Ljubljana, Mestni trg 1216

POZOR

in damski krojači!

Prihodnji prikrjovalni tečaj za vsa damška oblačila se bo vršil od 28. julija 1941 do 16. avgusta 1941. Prijave sprejema do vstetega 26. julija T. KUNC, lastnik oblastveno dovoljene krojne šole, Ljubljana, Aleksandrova cesta 5/II. 1214

VAŽNO

za absolvente vseh šol, ki se zanimajo za šivanje!

Četrtletni tečaj v mesecu avgustu poseben tečaj, ki bodo z njim udeležence priobele zajamčeno popoln pouk v prikrjovalni vseh damskih oblačil. Po izvršenem teoretičnem tečaju se bo vršil tudi praktičen tečaj v šivanju. Nadaljnja pojasnila daje in sprejema prijave do vstetega 25. julija T. KUNC, lastnik oblastveno dovoljene krojne šole v Ljubljani, Aleksandrova cesta 5/II. 1213

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave danes ob 18. 19. in 21. uri
Jutri ob 15. 17. 19. in 21. uri

KINO UNION TELEFON 22-21
Napet film po Dumasovem romanu
ZELEZNA MASKA
Borba dvojčkov za francoski prestol
Film v celoti opremljen s slovenskimi napisi

KINO MATICA TELEFON 22-41
Vesela in zabavna opereta
»VEDNO KONČA TAKO«
A. de Boussy V. de Sica N. Francy
Priljubljeni napisi — originalni plesi in revije

KINO SLOGA TELEFON 27-30
MORJE
Dramatični doživljaji ribičev v borbi za obstanek in za dobro naroda.
Ugo Cesari, Giovanni Grasso, Lauro Gazzolo, Luisella Beghi, Cesco Baseggio.

KINO MOSTE
Od 18. do 21. julija zopet dva odlična filma:
SPANSKA LEGIJA
Velefilm herojev španske eksp. legije in krasnih romantičnih melodij
SERIF
KEN MAYNARD in konj TARZAN obvladata zahtevne tatove srebrnih zakladov
Predstave: Delavnik ob 20.30. Nedelja ob 14.30. 17.30 in 20.30

njihovega podjetja prinese blagostanje vsemu naselju. Vseskozi napeta vsebina tega filma doseže svoj višek z eksplozivno parnih kotlov na ladji in tragične propasti broda. V strašni pomorski katastrofi pogine edini sin matere. Ta težki udarec ne kloni osamele žene niti tedaj, ko se morajo trije prijatelji zagovarjati pred pomorskim sodiščem v bridki tugi za malim dečakom. To je prepričljiva slika te-

MALI OGLASI

LEPE SUHE PAKETNE ODPADKE
drva, premog vam dostavi na dom takoj po naročilu. — Franc Vertačnik, Jenkova ulica 7, telefon 29-16. 1218

GOSTILNO
z inventarjem in stanovanjem oddam. Pojasnila: Ciber, Čojzova cesta. 1195

Otomane
imamo zopet v veliki izbiri na zalogi po zelo konkurenčni ceni. Tapetništvo
E. Zakrajšek, Miklošičeva 34

KLIŠEJE
V. LARVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

Praška domača mast
ČISTI IN ZDRAVI RANE
DOBI SE V VSEH LEKARNAH
27 T R. d. št. 2/41

TESSILVALLI

(già Bruni e Valli)

I migliori tessuti, il più grande assortimento in SETTERIE LANNERIE

Najboljše tkanine Največja izbira SVILENEGA in VOLNENEGA BLAGA

TRIESTE

CORSO VITTORIO EMANUELE III N° 3

GRADO

L'isola della sabbia d'oro (Prov. di Trieste)

Spaggia ideale per famiglie e bambini. Impianti curativi unici in Europa.

TERME MARINE
Bagni caldi d'acqua marina Bagni di mare all'acido carbonico. Bagni di schiuma al zolfo. Inalazioni. Nebulizzazioni. Irrigazioni.

SOLARIJ

Bagni di sole e di sabbia. Tutte le cure sotto sorveglianza medica. Riduzioni ferroviarie del 50 per cento.

Informazioni:

ENTE PROVINCIALE PER IL TURISMO - TRIESTE
AZIENDA AUTONOMA DI SOGGIORNO - GRADO
a Lubiana — Ufficio CIT, Tyrševa 11.

Otok zlatega peska (Tržaška pokrajina)

Idealna plaža za družine in otroke. V Evropi edinstvene negovalne naprave

MORSKE TERME
Tople morske kopeli. Morske kopeli z ogiljkovo kislino. Kopeli v zotofoanski peni. Inhalacije, parne kopeli, grgranje.

SOLARIJ

Sončne kopeli, kopeli v pesku. Vsa nega pod zdravniškim nadzorom.

50 odstotni železniški popusti.

Informacije:

ENTE PROVINCIALE PER IL TURISMO - TRIESTE
AZIENDA AUTONOMA DI SOGGIORNO - GRADO
a Lubiana — Ufficio CIT, Tyrševa 11.

ALBERGO PARCO 'ALLA SALUTE' - GRADO

Casa familiare distinta. Di fronte alla spiaggia. 100 letti. Acqua corrente. Bagni. Prati convenienti. — Prospetti a richiesta. — Telef. 75.

Odlična družinska hiša. Tik ob plaži. 100 postelj. Tekoča voda. Kopeli. Cene zmerno. — Prospekti na zahtevo. — Telef. 75.

žavnega in opasnega življenja pomorskih ribičev. Glavne vloge v tem dramatičnem filmu so zasedene z najboljšimi italijanskimi karakternimi igralci, kakor so to: Virginia Bolestrieri, Luisella Beghi, Cesco Baseggio, Ugo Cesari, Giovanni Grasso in Lauro Gazzolo. Režija je v večjih rokah Marija Baffico. Pripomniti moramo, da je bilo samo za eno sceno tega filma, ki predstavlja uspehi ribolov na visokem morju, uporabljenih več sto ton raznovrstnih morskih rib v vrednosti 300.000 lir, katerih pa ni bilo mogoče več vnovčiti in so postale plen požrešnih galebov. Film teče od danes dalje v kinu SLOGA ter zasluži najštevilnejšega obiska. 1220

— Iz Nakaznice za mast, slanino, olje in sladkor se že dobe nekaj dni pri trgovcih, zato pa mestni preskrbovalni urad opominja vse družinske glavarje ter sploh zamudnike, da morajo najpozneje do sobote 19. t. m. opoldne priti k svojim trgovcem po te nakaznice. To zaveščanje poslovanja s strani konsumentov je dokaz, da se ljudje premalo zanimajo za razne razglase in objave o prehrani, zato pa prosimo občinstvo, ki bere dnevnike, naj na današnji objavo opozori svoje znance, da ne bo nepotrebnih zamud pri razdelitvi živil. Seveda pa velja ta opomin tistim, ki so o pravem času pri svojih trgovcih vložili prošnje ali se prijavili za navedena živila.

— Iz Kuhinjske dobrote, prvovrstna italijanska in domača vina Vam nudi gostilna LOVSIN. 335n

— Iz Za mestne reveže sta v počaščenje pok. ge. Sunare podarila g. Matija Svetlič s Cankarjevega nabrežja in g. sodnik Jože Baričević z Oražneve ulice 11. vsak po 38 L.; za kuhinjo najbednejših v stari cukrarni so pa podarili: g. dr. Gašper Pečle, Detelova 4., 36 kg solate v vrednosti 68.40 L.; g. Ivan Pielick, trgovec s sadjem in zelenjavo na Pogacarjevem trgu, 35 kg solate v vrednosti 66.51 L.; Zavod za gluhoneme 50 kg solate v vrednosti 95 L. ter Alojsjevič 34 kg solate v vrednosti 64.60 L. Mestno poglavarstvo izreka vsem dobrotnikom najkoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

— Iz Obnovitev prečelja vladne palače. Pred dnevi so delavci začeli postavljati odre ob vladni palači na Erjavčevi cesti. Prečelje ni bilo popravljeno že dolga leta in na nekaterih krajih je omet odpadel od opeke.

— Iz Permetova jama v Fonovi vasi pri Grosupljem je odprta vsako nedeljo in praznik. Ogledite si prekrasno podzemeljsko prirodo!

NERODNA ZADEVA

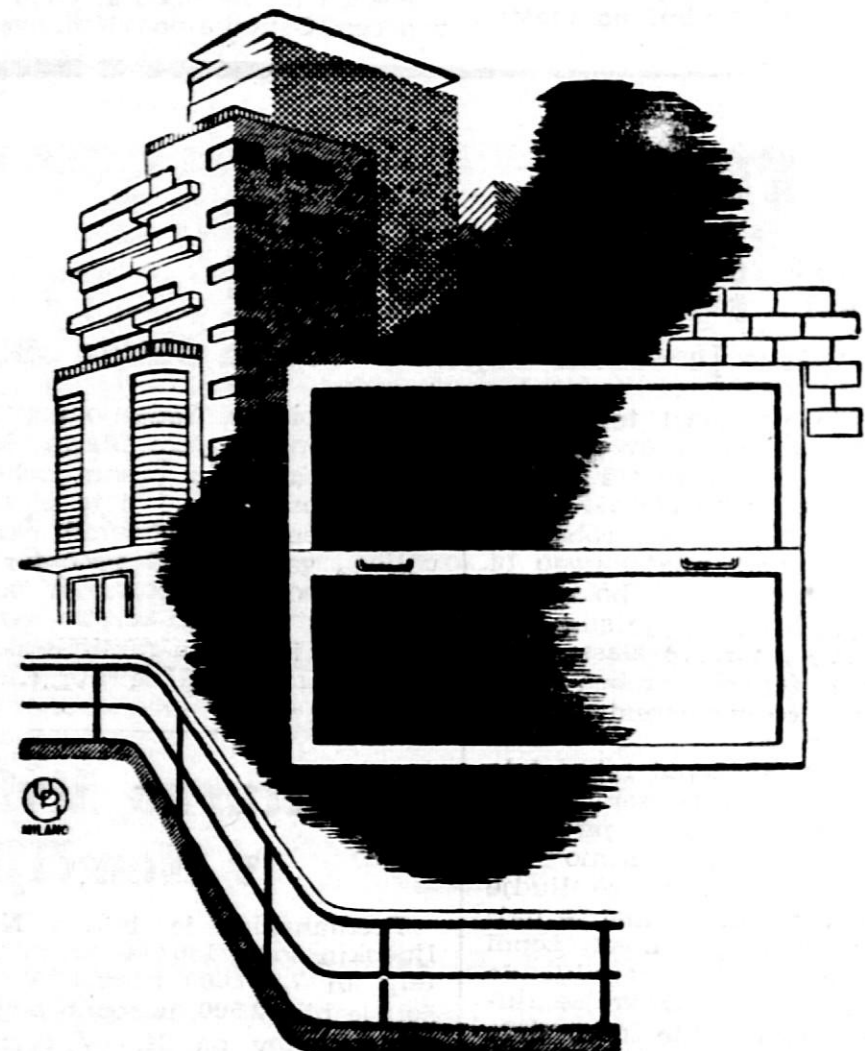
— Dama, ki sem te z njo včeraj videl, ni posebno lepa.
— Že prav, toda ne povej o tem ničesar moji ženi.
— Že dobro.
— Bila je namreč moja žena.

LIQORE LIKER

STREGA

TONICO DIGESTIVO

JE KREPIČEN IN VAM URAVNA PREBAVO

L'ALLUMINIO neli' architettura

L'alluminio, con tutte le sue leghe, offre all'architetto moderno tutto quello che si può desiderare. L'alluminio, metallo giovane, tipicamente italiano ed autarchico per eccellenza, per le sue doti di bellezza e nitore segna una tappa precisa e inconfondibile nel progressivo rinnovamento dell'architettura e dell'arredamento. Il suo peso specifico minimo, la sua facilità di lavorazione, la sua resistenza alla corrosione, la sua inalterabilità, la possibilità di ottenere una gamma estesissima di coloritura con l'ossidazione anodica, ne fanno il metallo più decorativo, più moderno, più pratico, più elegante.

IN TUTTE LE INDUSTRIE PER TUTTI GLI IMPIEGHI

ALUMINIJ v arhitekturi

Aluminij nudi z vsemi svojimi spojinami modernemu arhitektu vse, kar si je le mogoče želeli. Aluminij, mlada kovina, tipično italijanski, avtoritativno brez primere, zaznamuje s svojo lepoto in sijajem strogo določeno razdobje v postopnem razvoju stavbarstva in opreme. Radi svoje najmanjše specifične teže, radi lahkote, s katero ga je mogoče obdelovati, radi svoje odpornosti proti razjedanju, radi svoje nespremenljivosti, radi tega, ker je iz njega mogoče dobiti z anodično oksidacijo skoro brezkončno lestvico barvnih odtenkov, je ta kovina najbolj okrasna, najmodernejša, najprilavnejša, najelegantnejša.

V VSEH INDUSTRIJAH ZA VSE UPORABE

Alluminio-Aluminij

METALLO DEL DOMINIO-GOSPODOJUČA KOVINA

E COMPLETAMENTE ITALIANO-JE POPOLNOMA ITALIJANSKA

Kuharski recepti za sedanje čase

Okusne jedi iz enotne moke in testenine — Testenine iz „črne“ moke zelo dobre

Ljubljana, 19. julija.

Testenine iz enotne moke se niso zdele v začetku našim gospodinjam nič kaj prikupe. To je razumljivo, saj se po barvi res precej razlikujejo od rumenih makaronov (včasih celo pretirano rumenih) prejšnjih časov. Toda najbolj izbirne gospodinjice, zanjubljene v zlato barvo nekdanjih testenin, so morale ugrizniti v jezik ter hočeš nehoče priznati pri prvi zelo strogi preizkušnji, da so te „vojne“ testenine ne le izdatnejše — ker se zelo nakuhajo — temveč celo okusnejše. Če jih še niste preizkusili, vam jih lahko mirno priporočimo in vas zagotovimo, da boste navdušeni nad njimi, čeprav se v zadnjih letih še niste otresli predvojne izbirčnosti.

Objavljamo nekaj receptov za jedi iz „črni“ testenine in enotne moke. Priporočamo tudi gospodinjam, ki so kupile sojino moko, da jo primešajo po nekaj žlic enotni moki. To bo toliko zalego, kakor če bi primešali jajca, saj je soja izredno bogata na beljakovinah in maščobah.

SLADKA MOČNATA KASA ZA NAJMLAJŠE

▼ posneto mleko vmešamo 5 do 6 zvrhanih velikih žlic moke, ki jo dobro raztepemo, da se ne sprime v kepice. Ko dobimo rahlo, tekoče testo, dolijemo še pol litra mleka — ali polovico mleka, polovico vode, če želite mleka primanjkuje — osolimo, premešamo ter vlijemo v lonec, splaknjen z mrzlo vodo. Kuhamo na zmernem ognju in neprestano mešamo. Skuhano kašo posladimo malo s sladkorjem in potresemo s cimeto. Lahko nam služi kot dopolnilo k mastnim in zelenjadnim jedem, ali jo pridružimo kompotu ali presnemu sadju. Če naj nam služi kot prikuha, je ne posladimo in ne primešamo cimeta, temveč jo zabelimo s praženo čebulo ali drobtinami, sprženimi na masti.

CMOKI IZ KVAŠENEGA TESTA

Presejemo in malo pogrejeemo pol kg moke. Na sredi napravimo jamico in v njo zdrobimo 15 do 20 gr kvasa, potresemo s sladkorno sipo — za kavino žlico — in dolijemo nekaj žlic mlačnega mleka ali vode. Posodo damo na toplo, da kvas vzide. Potem gsolimo, dolijemo četrt litra mlačnega posnetega mleka ter stepamo testo tako dolgo, da se začne delati mehurčki. Položimo zopet na toplo, da testo vzide. Vzhajano testo potresemo z moko, dobro pregnetemo in oblikujemo pest debele kepice, ki jih polagamo v široko kozico, ki je v nji nekaj centimetrov visoko mlačne vode. Kozico s cmoki položimo na štedilnikovo ploščo; kuhamo počasi na zmernem ognju. Cmoke pa lahko kuhamo tudi na pari, in sicer tako: posodo napolnimo približno do polovice s kropom in jo pokrijemo z dnomo sito. Če nimamo sita, lonec prevežemo s prekuhamo prosjino krpo. Na dno sita ali na krpo zložimo cmoke, jih pokrijemo s skledo, da para preveč ne uhaja, in kuhamo počasi. Cmoke damo na mizo s kompotom, mesom ali zelenjadno prikuho.

PONVIČNIK IZ KVAŠENEGA TESTA, BREZ JAJC IN MASLA

Naredimo testo kakor za kvašene rezance, le mleka damo več, da je testo bolj tekoče. Tanke krpice iz testa ocuremo na masti in jih damo na mizo kot prilogo k mesnim ali zelenjadnim jedem ali pa tudi s kompotom iz svežega ali suhega sadja. Testu lahko dodamo tudi nekaj olupljenih, prganih jabolč. Ocvrto ponvičnik potresemo s sladkorjem. Zelo okusno in tečno jed pripravimo tudi, če testu dodamo krompir. Krompirjev ponvičnik pripravimo tako: Olupimo nekaj surovih krompirjev, umijemo in dobro zbršemo, nakar jih nakrhljamo ali narežemo na tanke podolgovate palčke, ki jih opravimo na masti, tako da porumene. Potem vlijemo na krompir testo in pečemo vse skupaj tako dolgo, da je ponvičnik dobro prepečen ter na obeh straneh lepo rumeno zapečen. Ostanke ponvičnikovega testa zre-

žemo na rezance in porabimo za vinskih ali sadno ali zelenjadno juho.

TESTENINE S SLADKIM ZELJEM

Testenine skuhamo v osoljeni vodi, odcedimo in zabelimo z mastjo. Zeljnato glavo čistimo, operemo, zrežemo na rezance in napol shujamo. Potem zložimo v omaščeno široko posodo (ali narastkov model) v menjačih se plasteh zelje in testenine. Če imamo kaj ostankov mesa ali slanice, lahko dodamo. Na vrhno plast damo košček masti in potresemo z nastrganim sirom ali rezinami svežega paradiznika. Jed se mora dobro prepeči v pečici.

TESTENINE S SLADKIM ZELJEM NA DRUGI NAČIN

Zeljnatu glavo čistimo, operemo in zrežemo na drobne rezance. Dušimo jih na masti tako dolgo, da se popolnoma zmehčajo, potem osolimo in zalijemo s toplo vodo ali kostno juho, prevremo in dodamo posebej skuhan, odcedjen, nezabeljen testenine, dobro premešamo in damo na mizo.

TESTENINE S PARADIŽNIKI — ENOLONČNICA

Kuhane, odcedjene testenine zložimo v menjačih se plasteh s svežimi, opranimi, narezanimi paradižniki v široko omaščeno posodo ali narastkov model. Postavimo v pečico tako dolgo, da se paradižniki zmehčajo. Jed potresemo z nastrganim sirom in postavimo na mizo.

TESTENINE Z GOBAMI — ENOLONČNICA

Kakršne koli sveže užitne gobe drobno zrežemo in z drobno zrezanim stebelcem zelene čebule dušimo na masti. Testenine skuhamo posebej. Kuhane odcedimo. Damo jih polovico v široko omaščeno posodo ali narastkov model, stremo nanje dušene gobe, a nanje drugo polovico testenine. Na vrh damo za oreh masti, potem pa jed pečemo v pečici tako dolgo, da zgoraj lepo zarumeni. Če imamo sir, ga nastrgamo in potresemo po jedi. Postavimo na mizo s solato ali kompotom.

Njena življenjska pot je močno podobna trnjevi poti vseh naših umetnikov. Gelč Jontesova je še posebno okusila vse težave in trdoto življenja. Nešteta razočaranja, gladovanje in mnogo, premnogo pričakovanih in nepričakovanih ovir, je zadrževalo mlado pisateljico na njeni poti proti končnemu uspehu. Vendar ni klonila. Z zavdanja vredno vztrajnostjo, jekleno voljo in premagovanjem je premostila vse zapreke.

Ker bo danes v Delavski zbornici njen prvi bralni večer, sem sklenil se malo pogovoriti z njo. Neprimetno ji je bilo in najraje bi se bila izognila, pa je bilo prepozno.

— Od kdaj se bavite s pisateljevanjem?

— Odgovoriti na podobna vprašanja ni

Zagabria: II. Ministro Casertano presenta le credenziali al Poglavinik — Zagreb: Minister Casertano izroča poglaviniku dr. Pavelcu poverljive listine

Pisateljica Gelč Jontesova

bo imela drevi v dvorani Delavske zbornice svoj nastopni bralni večer

Ljubljana, 19. julija. Kakor je bilo že objavljeno, bo imela drevi ob 20.30 v dvorani Delavske zbornice nastopni bralni večer javnosti še malo znana pisateljica Gelč Jontesova. Mlada umetnica je že delj časa obračala pozornost nase s svojimi uspešnimi esei v dnevnem časopisu. Njena dela imajo globoko življenjsko smer s presenetljivo lepim in izrazitim slogom in smeri, kakršne še nismo srečali pri nas. Povsem svojstveno je tudi njeno socialno obdelovanje snovi, ki se razlikuje od ostalih socialnih del naših pisateljev in pisateljic. Njena dela bo brala gđ. Cilka Potokarjeva.

Njena življenjska pot je močno podobna trnjevi poti vseh naših umetnikov. Gelč Jontesova je še posebno okusila vse težave in trdoto življenja. Nešteta razočaranja, gladovanje in mnogo, premnogo pričakovanih in nepričakovanih ovir, je zadrževalo mlado pisateljico na njeni poti proti končnemu uspehu. Vendar ni klonila. Z zavdanja vredno vztrajnostjo, jekleno voljo in premagovanjem je premostila vse zapreke.

Ker bo danes v Delavski zbornici njen prvi bralni večer, sem sklenil se malo pogovoriti z njo. Neprimetno ji je bilo in najraje bi se bila izognila, pa je bilo prepozno.

— Od kdaj se bavite s pisateljevanjem?

— Odgovoriti na podobna vprašanja ni

prijetno. V tako kratkem času človek ne more zmerom točno odgovoriti na vprašanja, ki se dotikajo njegovega življenja in dela. Večina teh vprašanj je za človeka nerazčistih in nedognanih; druga pa so zgolj zunanega značaja.

Pisati sem pričela že zelo zgodaj, strast do pisanja je bila v meni vedno. Tu strast je neizprosna in terja človeka. Je podobna vročici, ki neusmiljeno pretresa tistega, ki ga je napadla. Treba je iti do kraja in za vsako ceno; čim močnejša je zahteva po izpovedi, tem bolj mora človek reznirati na življenjsko udobnost in urejenost.

— Kaj nameravate?

— Napisala sem roman »Človeka ni kar; načrtov za bodočnost na vam skorajda ne morem izdati. Mnogo jih je; pred menoj stoji dolga vrsta ljudi, ki jih moram izoblikovati. Toda vsaka umetniška snov se oblikuje sama po sebi in je v njeni nastajanju ne moremo razumsko razčleniti.

— A vaši pogledi na slovensko literaturo?

— Slovenska književnost se je po svetovni vojni dvignila zelo visoko in stoji danes na ravni svetovne književnosti. Oba velika pojva naše povojne literature, ekspressionizem in novi realizem, sta nam dala nekaj novih oseb.

— mnr.

Žepni robec je star šele 400 let

Prvotno je služil žepni robec za okras obleke

Kakšen jubilej je pa zopet to, poročje marsikdo. Drugi zopet bodo ugovarjali, da starost žepnega robca sploh ni težko uganiti, češ saj je tako star kot človeštvo samo. In vendar ni tako. Žepni robec je nasprotno še dokaj mlad, mlajši nego bi človek mislil. Marsikdo tega ne bo verjel, pa je vendar res. Žepni robec je star šele 400 let. To je gotovo zanimivo zlasti zdaj, ko si človeka brez žepnega robca vsaj med kulturnimi in civiliziranimi ljudmi sploh misliti ne moremo.

Dejali smo, da je znan žepni robec šele 400 let. Ta trditve pa ni povsem točna. Moramo namreč pripomniti, da praznuje žepni robec svojo 400letnico samo kot okrasek naše obleke. Prvotno so ljudje nosili žepni robec v rokavi in imel je najrazličnejšo obliko. Navada nositi žepni robec v roki, se je ohranila marsikde do naših dni, zlasti po kmetih. Starejše ljudi na kmetih še vedno vidite kako drže žepne robce v rokavi. Najbolj je ta navada razširjena med stariimi kmetijami, ko hodijo v nedeljno k maši. V eni roki ima kmetiča žepni robec, v drugi pa molitvenik ali rožni venec. Ti žepni robci so pogosto bogato okrašeni. To je zopet eden tipičnih znakov prvotnega žepnega robca, ki je služil kot rečeno za okrasek obleke. Tudi stari prvotni žepni robci so bili pogosto zelo bogato okrašeni, obrobjeni s sviljo ali pa celo z zlatom.

V praktičnem pogledu je služil prvotno žepni robec večinoma za odganjanje mrčesa ali pahljanje obraza v vročih poletnih dneh. Sedanje prozaično vlogo je dobil žepni robec mnogo pozneje. Bilo je v časih, ko se je začelo takozvano nosljanje. To je bilo približno pred 100 do 120 leti. Kako so se vseskovali naši predniki, si lahko mislimo, ali pa tudi ne. Najbrže so si pomagali kar s prsti, kakor si pomagajo še zdaj manj civilizirani ljudje. Sicer pa pravijo celo zdravniki, da je vseskovalje s pomočjo prstov bolj zdravo kakor z robcem.

Oblika robca je zdaj že dolgo vrsto let četverkotnik. Prvotno pa robec ni imel take oblike. Žepni robci so imeli najraz-

ličnejše oblike. Sedanje četverkotno obliko je uvedla šele Maria Antonietta, ki je hotela nekot z žepnim robcem obvezati ranjeni prst, pa se ji to ni posrečilo, ker je bil njen robec iz samih okrasov. Ozlovoljena ga je vrgla proč ter si dala napraviti povsem enostaven žepni robec v obliki četverkotnika. Ta oblika žepnega robca se je kmalu razširila po vsem svetu in zdaj si drugačne niti misliti ne moremo.

Kulturno življenje v Nemčiji

Predlanskim je bilo v Nemčiji 51.000 ljudskih šol z 186.000 razredi, 177.000 učiteljev in 7.500.000 učencev. Višjih (srednjih šol) je bila 2.500, narodno političnih vzgojnih zavodov pa 24. V sednjih šolah je bilo 739.000 dijakov, od teh 251.000 deklet. V šolskem letu 1937/38, je bila izmed 65.000 slušateljev visokih šol približno osmina žensk. Na učiteljskih je bilo 9.000 slušateljev, na umetniških akademijah in šolah pa 3.000. V 15.000 vaseh s 46.000.000 prebivalcev so bile ljudske knjižnice, obsegajoče 10.500.000 zvezkov. Vsak 21 prebivalec Nemčije je naročen na ta ali oni list. 14 nemških listov ima dnevno naklado nad 100.000.

Predlanskim je bilo v Nemčiji 461 gledališč, v katerih je bilo nad 500.000 sedežev. Nemški radio je imel letos 1. aprila nad 14.000.000 naročnikov, tako da je bila Nemčija za Združenimi državami z 29 milijoni naročnikov na drugem mestu. Leto 1936. so izdala nemška mesta 63.000.000 mark za muzeje, vzgojne namene in v kulturne svrhe. Znana organizacija »Kraft durch Freude« je imela leta 1938. okrog 144.000 prireditev, ki jih je obiskalo nad 55.000.000 ljudi. Predlanskim je pa imela že 244.000 prireditev.

To so številke, ki jih je omenil v svojem predavanju o kulturnem življenju Nemčije v zadnjih letih vladni svetnik dr. Lange iz državnega statističnega ura-

da v Berlinu. Povedal je tudi, da kulturno življenje zaradi vojne ni prav nič trpelo, temveč da se je ponekod še bolj razvilo.

Japonski „banzai“

Kadar se vračajo zmagoviti japonski vojskovodje z bojišča ali ko je zapušča japonski zunanji minister Matsuoka na povratku iz Berlina letališče v Tokiu, je zadonel iz tisočih gri vzlik »banzai«. To je isto kakor nemški »Hura« ali naš »živio«. To je klic navdušenja, v katerem se združijo mladi in stari Japonci, če hočejo izraziti svojo radost ali občudovanje. Malokdo pa ve, da je stara ta beseda komaj 50 let.

Odkrila sta jo šele spomladi 1889 dva mlada japonska učenjaka, ki ju je bolelo, da Japonci sploh nimajo primerne besede, s katero bi izrazili svojo radost ob svečanih prilikah. V januarju 1889 je bila napovedana velika proslava japonske ustanovitve in učenjaka sta hotela najti za japonsko ljudstvo primeren vzklík. Odkrila sta se za besedo »banzai«, ki pomeni doslovno tisoč let ali tisočletje. Ko se je pomikal cesarski voz 11. februarja 1889 počasi skozi špalt prebivalstva, je nenkrat zadonel vzklík »banzai«. Vzklíkali so študentje univerze. Ljudstvo je kmalu prevzelo ta vzklík in zdaj je na Japonskem splošno v rabi.

Dober svet

Znani čelist je hotel po svojem koncertu v glavnem mestu še istega večera odpotovati v drugo veliko mesto, kjer naj bi nastopil naslednjega dne. Ko je stopil iz koncertne dvorane na ulico je bilo kakor iz šakafa in daleč naokrog ni bilo nobenega avtomobila. Ves obupan je zavil čelo na glavo in jo ubral proti najbližjemu postajališču cestne železnice. Ko je končno prispel tramvaj, je bil že tako prenapoljen, da ljudje niso hoteli pustiti vanj še moža s tako velikim glasbilo. Ves iz sebe je virtuos zaklical: Saj moram vendar jutri nastopiti v mestu M. Kaj naj storim? — Naučite se igrati na flavto, — mu je odgovoril nekdo izmed potnikov.

Bodimo disciplinirani in trezni!

— Kaj takega bi bilo pretreslo vsakogar. Gotovo bi se bil lahko preiskovalni sodnik nekoliko pripravil, toda on je vendar hotel spraviti iz nje, če kaj ve o tem.

Čas je pa hitel. Zunaj se je že mračilo in Catina se je bila že večkrat pojavila na pragu; prišla je bila povedati, da je večerja v kuhinji pripravljena.

— Zakasnila se je, — sem dejal. — Ali naj ji grem naproti?

— Dobro bi storil, — je odgovoril stric. — Ne razumem, kaj jo je moglo tako dolgo zadržati.

Vstal sem in odšel. Nebo je bilo oblačno in čeprav je bilo šele pol devetih, je bila že tema. Hitro sem prispel do ceste, potem sem pa krenil počasi proti vili. Kar sem srečal dekleta.

— Midva sva bila že v skrbih! sem vzkliknil.

— O, vi ste! je dejala tiho.

Stisnil sem ji roko. Drhtela je. Tedaj sem jo prijel pod roko, rekoč:

— Naenonite se name, v temi se človek lahko spodtakne, pot je polna kotanj.

Lahko bi bil pripomnil še kaj, pa se nisem čutil zmognega tega. Bila je skrušena in silno utrujena. Molk, sledeč prvim najinim besedam, mi je bil mučen in bal sem se, da si ga bo razlagala kot sovraštvo ali brezbriznost. Potlej mi je pa šinila v glavo misel, da bi se pač ne bila naslonila na mojo roko, če bi mislila kaj takega.

Ko sva prispela do ograje, je izpustila mojo roko. — Hvala lepa! Zdaj mi opora ni več potrebna. Tu še lahko hodim sama.

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8
9				10			
		11		12			
13	14		15			16	
17		18				19	
		20					
21					22		23
24			25		26		27
		28			29		
30	31			32		33	
34					35		

Pomen besed:

Vodoravno: 1 poglavje korana, 5 sibirski rek, 9 mesto na otoku Ibiza, 10 slovenski slikar, 11 kovina, 13 veznik, 15 družinski član, 16 kazalni zaimek, 17 glavno mesto evropske države, 19 planina v Srbiji, 20 Zevsov polinele čas, 21 nedoločni zaimek, 22 sanje, 24. ploskovna mera, 25 domača žival, 27 nikalnica, 28 spartanski suženj, 30. svetopisemska oseba, 32 tibetanski duhovnik, 34 siromaštvo, 35 rimski bog.

Navpično: 1 grško božanstvo nižje vrste, 2 mesto v Srbiji, 3 otok v Jadranskem morju, 4. svetopisemska oseba, 5. Nušičeva knjiga, 6. krasota, 7. pamet, 8. rumunsko-tiskovna agencija, 12. doatek k testamentu, 14. afriška reka, 16. časovna enota, 18. poljska cvetka, 19. glasbena nota, 21. indijski knez, označba za silnega bogataša, 23. babilonski bog lune, 25 vrsta vrbe, 26. ruski polotok, 23. prostor za duše umrlih v grškem bajeslovju, 29. krajevni prislov, 31. pogojna členica, 33. kem. znak za prvino.

Rešitev križanke, objavljene prejšnjo soboto

Vodoravno: 1. kura, 4. Ovid, 7. Ob, 8. gol, 10. go, 11. Tibor, 13. ad, 15. samota, 17. top, 19. dukat, 20. Lit (italijanska R-ra), 22. car, 23. Sarec, 25. vol, 27. protin, 29. ki, 30. topaz, 31. la, 33. vaš, 34. ml, 35. Arno, 36. esej.

Navpično: 1. komat, 2. Uh, 3. Agla, 4. Olomuc, 5. Ig, 6. Donat, 9. obad, 12. ro-kav, 14. dolar, 16. tarok, 18. Piro, 21. Totovo, 23. špela, 24. cipa, 26. Lavič, 28. na-se, 32. ar, 34. me.

Dediščino iz 15. stoletja zahteva

Dokaz presenetljive kitajske potrpežljivosti in redkega smisla za čas je doprinesel neki Kitajec v Sanghajju, ki zahteva dediščino iz 15. stoletja. Da bi uveljavil svoje pravice je prinesel sodišču rodovnik, obsegajoč 15 pololen in 65.524 imen. Sodišče seveda tako prepričevalnega dokaza ni moglo zavrniti in je Kitajčevi zahtevi ugodilo. Najbrž je pa moč potrositi za zbiranje dokazov toliko, da mu je ostalo od dedščine le malo ali pa celo nič.

Stric Poldo je zasilal najine korake in stopil na prag.

— Zakaj tako pozno? — je vprašal.

— Ah, še vedno vam ne zadostuje, — je odgovorila s prisiljeno mirnim glasom. — Predobri sta, Don Poldo.

— Pridite brž, večerja je že na mizi. Tudi če niste lačni, morate z nama večerjati.

Videč, kdo je pričakovani gost, je Catina široko odprla oči, rekla pa ni ničesar. Takoj je zavohala, da visi nekaj v zraku, vendar je pa obdržala zase tisočera vprašanja, ki so jo gotovo že pekla na jeziku.

— Zakaj vas niso pustili prej z doma? — je vprašal stric Poldo potem ko je bil odmolil običajno molitev in razprostil prtiček.

Baš sem spravila skupaj svoje stvari, ko sta prišla poročnik in preiskovalni sodnik. Videti sta hotela vse, kar premorem, — je odgovorilo dekletu, s ponesrečenim poskusom nasmejniti se.

— Hišna preiskava? Čemu pa?

— Kdo bi mogel vedeti to? Pretaknila sta vse, prebrala sta celo vsa pisma, ki sta jih našla. Vedeti sta hotela celo, koliko denarja imam.

— Kaj sta pa iskala?

Tega ne vem... Posebno važnost sta polagala na neko knjigo. Alih se spominjate, Don Poldo, da sem začela letos spomladi zopet nekoliko risati? — Seveda.

Titio A. Spagnol:

40

IZDAJALSKA PUNČKA

Roman

— Ne samo, da nisem ničesar vedel, temveč se mi kaj takega niti sanjalo ni. Grofica Matilda mi ni nikoli zaupala te rodbinske skrivnosti, a njeno razmerje do gospodične Solveni ni dopuščalo nobenih sklepov. Grofica je bila dekletu zelo naklonjena, toda to ni bilo prav nič čudno, če upoštevamo dekličino skrb in pozornost do nje. Ko je prišlo dekletu približno pred dvema letoma v to hišo, se spominjam, da mi je dejala grofica čez nekaj dni, da je zadovoljna s svojo novo družabnico. Mislim, da sem zadela dobro. Dekle je simpatično, razumno in pametno. Vse kaže, da je res pridno deklet. To so bile takrat groficiine besede. Pozneje sem še večkrat slišal iz njenih ust podobne besede, več pa nikoli.

— Ali veste, da-li so drugi rodbinski člani kaj slutili o tem?

— Mislim, da ne! Drugače bi grofica nikoli ne dovolila, da bi prišlo dekletu služiti v hišo, čeprav so ravnali z njo enakopravno. Končno je bila vendarle njena vnukinja prav tako, kakor drugi otroci njenih otrok. Ne, za to je bila prepametna.

— To se mi zdi verjetno, — je odgovoril preiskovalni sodnik zamišljeno. — Vsekakor hočem posku-

siti priti temu do dna. To je vse, kar sem hotel vedeti od vas, monsignore. Hvala lepa.

— Če dovolite, bi vam pa jaz zastavil eno vprašanje, — je odgovoril stric. — Gotovo je vam jasen težavni položaj, ki se obeta gospodični Solveni v kratkem v rodbini Da Camino. In njen namen zapustiti to hišo se mi zdi povsem upravičen.

— Tudi jaz nisem temu ugovarjal.

— Gotovo. Razmišljam pa o tem, kam naj se obrne, ko vendar ne sme zapustiti tega kraja. Tu ni nobenega hotela. V najboljšem primeru bi se lahko zatekla v to ali ono kmečko hišo in tako sem jel razmišljati, da bi jo vzel vsaj za nekaj dni k sebi.

— Imenitno, toda...

Preiskovalni sodnik je zmajal z glavo in segel v roko svojemu stricu, ki je čez nekaj minut potrkal na vrata gospodične Solveni.

XI.

— Ona torej kmalu pride k nam? — sem vprašal potem, ko mi je bil stric povedal, kaj se je bilo zgodilo tistega popoldne.

— Ko sem odhajal, je že pripravljala svoje kovčke. Lorenzo jih pošlje zvečer za njo, ona pa pride proti večeru, ko se bo že stemnilo. Rada bi prišla sama, da bi ji nihče ne videl — uboga dekleta.

— Po mojem mnenju bi ne bila utrpela pravice nobene ženske, če bi bil preiskovalni sodnik pri odkrivanju te skrivnosti nekoliko taktnejši, — sem pripomnil še vedno pod vtisom stričevega pripovedovanja o mučnem prizoru.